

http://www.alfa.lt/straipsnis/13892690/Mirtininkes.renkasi.mirti.del.beviltiskos.meiles=2012-02-26_17-21/

Mirtininkės renkasi mirtį dėl beviltiškos meilės

2012-02-26 17:21 Snieguolė Dovidavičienė | Alfa.lt

Šiuos žodžius ištarė maskvietė žurnalistė Marina Achmedova, Vilniaus knygų mugėje pristčiusi romaną „Mirtininkės dienoraštis. Chadiža“. Rusijoje jis jau spėjo tapti *bestselleriu*.

Drąsą paveldėjo su genais

„Man kartą į rankas pateko negrabiai, su klaidomis prirašyti mirtininkės čečėnės užrašai, kuriuos ji rašė prieš susiprogdindama Maskvos Tušino oro uoste. Laimei, jai nepasisekė nieko užmušti – tik pati susižeidė. Saugumo tarnybos po jos drabužiais rado raštelį, kuriame ji rašė atsisveikinimo laišką žmogui, kurį mylėjo. Man šitas faktas padarė įspūdį ir tik dar kartą įrodė, kad meilė – pats svarbiausias jausmas žemėje,“ – sako knygą apie meilės apakintą dagestaniečių mirtininkę Chadižą parašiusi M. Achmedova.

Šiuo metu knyga verčiama į italų kalbą, netrukus bus išversta ir į prancūzų. „Kai tik tampa populiariu rašytoju, gyventi darosi sunku – turi kažkur važiuoti, pasakoti apie savo knygą. Man atrodo, kad viską parašiau ir nebeturiu ką daugiau pasakoti,“ – kuklindamasi tikino jauna, daili ir, kaip paaiškėjo kalbantis, nuolat savo saugumu rizikuojanti žurnalistė, vienam Maskvos leidinių rengianti reportažus iš Šiaurės Kaukazo.

Dagestaniečio ir rusės dukra M. Achmedova gimė Tomske, tačiau vaikystėje ne sykį lankėsi tėvo gimtinėje Dagestane (Rusijos federacinė respublika, besiribojanti su Čečėnija). Puikiai pažino vietos papročius ir žmones, su jais sutarė. Tačiau gyvenimo ratas pasisuko neprognozuojama linkme – prasidėjo etniniai, religiniai, socialiniai nesutarimai, ėmę traiškyti žmones, ir Marinai tenka su skausmu stebėti tai, kas vyksta jos tėčio gimtinėje.

Baigusi žurnalistikos studijas ir pradėjusi dirbti vieno Maskvos leidinio specialiąja korespondente ji ne sykį, kaip išmananti šio regiono specifiką, vyko į komandiruotes ten, kur ne kiekvienas vyras išdrįstų.

„Nuolat bendravau su konfliktuojančiomis pusėmis – kovotojais ir smogikais – buvau per plauką nuo mirties, ir todėl viską labai gerai žinau. Jei mano mama tai sužinotų, jai tai nelabai patiktų“, – pavydėtiną humoro jausmą knygos pristatymo metu demonstravo iš pažiūros liauna ir trapi, tačiau drąsą, ko gero, kartu su genais paveldėjusi M. Achmedova.

Mirtininkės – beviltiškai įsimylėjusios

„Mirtininkė užrašus“ Marina parašė grįžusi iš vienos komandiruotės Dagestane, kurios metu ieškojo mirtininkių. Buvo praėję visai nedaug laiko po dviejų mirtininkių surengto teroro akto Maskvos metro. Marina buvo tikra, kad tokių merginų, pasiryžusių dėl kažkokių priešasčių mirti, yra nemažai. Tereikėjo jas surasti ir pakalbinti. Reportažuose, kuriuos ji rašė savo leidiniui, sako, ne viskas tilpo. O knyga, Marinos žodžiais tariant, – didelė, joje galėjusi surašyti viską, ko nori, be to nėra cenzūros.

Pagrindinė knygos „Mirtininkės dienoraštis. Chadiža“ herojė – tai mergina, patekusi į salafitų rankas, kurie ją paverčia mirtininke. „Bendravau su tokiomis merginomis, bendravau su salafitais ir kovotojais. Negaliu pasakyti, kad įsiskverbčiau į jų gyvenimą, bet tikrai daug žinau. Kartą sutikau merginą, kuri pasakė norinti susprogdinti. Ji buvo vieno žuvusio kovotojo žmona. Jos brolis taip pat buvo kovotojas, ir jį taip pat užmušė. Ji labai nekentė rusų valdžios, rusų kariuomenės ir sakė, kad nueis prie karinio objekto ir susiprogdins. Labai ilgai su ja kalbėjausi ir, norėdama jai pasakyti, kad jos aukos – paprasti žmonės, kaip ir aš, juokais paprašiau, kad to nedarytų bent jau toje Maskvos metro atšakoje, kuria važinėju aš... Po šio pokalbio pasiryžau parašyti knygą. Bet ta mergina netapo mano knygos heroje, nes ji buvo labai agresyvi ir pikta. Nenorėjau, kad mano herojė būtų pikta,“ – savo pasirinkimą aiškina optimistė iš prigimties Marina.

Ja tapo mirtininkė Džaneta Abdurachmanova, kuri prieš pora metų susiprogdino Maskvos metro, o jos baisus poelgis atėmė gyvybę pusšimčiui nekaltų žmonių. Ji buvo ištekėjusi už vadinamojo Dagestano emyro Umalato Magomedovo, pravarde Al Baro, kuris buvo nukautas.

„Ji jį mylėjo ir išgyveno didžiulę depresiją, manė, kad jos gyvenimas baigėsi ir ko gero dėl to sutiko susiprogdinti. Ne kartą įsitikinau, kad mirtininkės dažniausiai būna beviltiškai įsimylėjusios arba jau praradusios meilę – vyrą arba mylimąjį,“ – pastebi kūrybinio įkvėpimo iš panašių istorijų besisemianti žurnalistė ir rašytoja M. Achmedova.

Dalyvauja specialiose operacijose

Pati Marina apie tokį vyrą ir tokią meilę nesvajoja. Ji yra vidurinė iš trijų seserų ir dar turi brolių. Jos tėvas universitete dėstė matematiką, ir ją auklėjo kitaip. Vis dėlto tėvas, pamatęs, kad dukros paaugo ir jas greit reiks išleisti už vyrų, kaip tikras kaukazietis šeimą pervežė į Machačkala, kad dukros susirastų tinkamus vyrus. Bet Marina už kaukaziečio tekėti nesiruošė, jai ten nepatiko. Užtat pažino vietos gyvenimą, o tai pravertė vėliau žurnalistiniame darbe.

Knygoje smulkiai aprašyti ne tik mirtininkės Chadižos išgyvenimai, bet ir specialiosios operacijos, per kurias rusų smogikai valo apylinkes nuo vadinamųjų kovotojų. Paklausta, kaip žmogus patenka į smogikų akiratį, Marina išdėsto štai tokį mechanizmą: pasirodo, smogikai nuolat sudarinėja sąrašus, į kuriuos gali patekti bent kiek įtartinas pilietis. Pavyzdžiui, užsiauginęs barzdą arba rytais vaikstantis į mečetę melstis. Jis priskiriamas reakcingiausiai musulmonų tikėjimo atšakai vahabitams. Ir jeigu kažkas nužudo pareigūną, iškart žiūri, kuris iš vahabitų gyvena šalia įvykio vietos, atvažiuoja, paima tą žmogų, gali mušti, gali nemušti, gali pavadinti kovotoju ir dėl to net sunaikinti.

Didesnes operacijas vykdo specialiosios paskirties dalinys, kuriam padeda OMON'as, specialus milicijos padalinys, ir vietos milicininkai. Šie dažniausiai ir nukenčia, netoli jų dažniausiai susisprogdina mirtininkai. Tos operacijos vyksta ne taip jau retai, todėl paprasti žmonės, pamatę susišaudymą, jau išmoko jų išvengti. Marina to daryti, žinoma, nesirengia.

Kartą ji atskrido į Machačkala, iš kur turėjo vykti rengti reportažo apie aukštai kalnuose gyvenančius žmonės, nuo vaikystės vaikstančius lynu. Net 2- jų metų vaikiukas tai moka daryti be apsaugos. Lėktuvui nusileidus oro uoste, ji išgirdo, kaip buvusiems jos bendrakeleiviams skambina giminaičiai ir sako, kad mieste vyksta susišaudymas – vykdoma specoperacija.

„Žinoma, nusprendžiau ten važiuoti, nuvažiavau iki įvykio vietos, bet toliau manęs neleido. Vienas svarbus vyriškis pažadėjo pravesti mane pro apsaugą. Priėjęs pasakė, kad aš esu saugumo medicinos ekspertė ir mane praleido. Mačiau atsišaudančius kovotojus, o kai juos nušovė, turėjau sėsti į mašiną, kurioje buvo suguldyti lavonai ir važiuoti su jais į morgą. Kaip kitaip - juk buvau „medicinos ekspertė“, turėjau paimti jų pirštų antspaudus,“ – karčiai šypteli Marina.

Automobiliui prižiavus prie morgo, jo jau laukė nužudytųjų giminaičiai, norintys išsipirkti vaikų kūnus. „Galėjau su jais pabendrauti, bet jiems ne tai rūpėjo. Vėliau smulkiai tai aprašiau, nes pati viską mačiau“, – savo pasakojimų autentiškumu neleidžia abejoti knygos autorė ir žurnalistė.

Žmonės, atsiduodantys žeme

Kaltinimus, esą ji palaiko ramybę šalyje drumsčiančius kovotojus, nuolat girdinti Marina neigia: „Ne, aš jų nepalaikau, nes žinau, kad jų tarpe yra visokių žmonių: tų, kurie kaunasi už islamo idėjas, bet yra ir paprasčiausių banditų, kurie netekę tarptautinių finansavimo šaltinių, ėmė reketuoti vietos verslininkus, o šie netgi priversti palikti šalį.“

„Idėjiniai“ nuolat kalba apie islamą, visus, ką tik sutinka, su kuo kalbasi, stengiasi atversti į savo tikėjimą, įkyriai aiškina, kad negalima gerti, rūkyti. Jie negali pakęsti prieštaravimų. Mano, kad visi, su kuriais pasikalbėjo, turi priimti islamą,“ – pastebi bendros kalbos su jais taip ir neradusi žurnalistė.

Miške gyvenantys kovotojai, su kuriais jai taip pat teko bendrauti, atrodo baisiai: barzdoti, jie dėvi slepiančių spalvų drabužius, ginkluoti iki dantų ir nuo jų ... trenkia žeme. „Jie nuolat badauja, per dieną gyvybei palaikyti suvalgo pora šokoladinių batonėlių. Man buvo baisu būti šalia jų. Baisu netgi apie tai kalbėti,“ – neslepia žiauraus karo alsavimą pajutusi Marina.

Dagestane, Čečėnijoje, Ingušetijoje veikiantys jų būriai tapę specialiuoju padalinių smogikų taikiniu. Deja, jais labai dažnaitampa niekuo dėti žmonės, kurie pagrobiami iš namų, mušami ir netgi nužudomi. Už pristatytą lavoną žudikams išmokamos premijos, prisegamos žvaigždutes antpečiuose. Tokia padėtis kelia pasipiktinimą, varo į neviltį ir depresiją jų žmonas ir motinas. Kaip tik tai jas pastūmėja tapti mirtininkėmis.

Marina tikina nemačiusi, kaip jie ruošiami, bet yra bendravusi su žmogumi, kuris tai daro: „Esu įsitikinusi, kad moterų ir merginų neprievartauja, nemuša. Manau, kad tam jos parengiamos psichologiškai. Jos širdyje slepia didžiulę nuoskaudą, be to, dabar internete yra daugybė svetainių, kur mirtininkai vadinami didvyriais, herojais, po mirties patenkančiais į rojų.“

Mirtininkės įtiki, kad vos tik jos susisprogdins, per kelias minutes pateks į rojų. Jas įtikinėja psichologiškai, joms sako, kaip tai yra gera, ir labai nuteikinėja prieš tuos žmones, kuriuos jos ruošiasi sprogdinti.“

Pavyzdžiui, ne vien tik mirtininkai įsitikinę, kad Maskvos metro važinėja ne žmonės, o viskam abejingi zombiai, nesipriešinę Rusijos karui Čečėnijoje, kur kažkada virė tikras pragaras. Piktinasi, kad maskviečiai labai gerai gyvena, o Dagestane žmones badauja, yra grobiami, mušami ir kankinami. „Ten iš tiesų kankinama žvėriškai. Nesu tikra, kad naciai koncentracijos stovyklose tai darė švelniau, – tramdydama emocijas ištaria Marina. – Mirtininkams įteigiama, kad žmonės, kas dieną bėgantys į darbą, iš drabo, viso labo yra netikėliai ir, kuo jų daugiau žus, tuo didesnę pagarbą Visagalis mirtininkui parodys rojuje. Tai yra psichologinis spaudimas ir jam nėra alternatyvos, nes bet kokie visuomenės, žiniasklaidos argumentai mirtininkų neveikia.“

Su islamistais susikalbėti neįmanoma

Rusai sako: „Užteks maitinti Kaukazą!“, nes iš tiesų ten nuteka milžiniški pinigai. Deja, jie patenka saujelei valdininkų ir jų šeimoms, kurios gyvena labai gerai. Ir kai tau sako, kad Dagestanas – nuskurdusi respublika, o tu, pasak Marinos, atvažiavęs pamatai prabangius restoranus ir brangius automobilius, pagalvoji: iš kur visa tai? Juk ekonomikos ten nėra, fabriku nėra? Vadinasi, egzistuoja milžiniška korupcija, o praraja tarp turtuolių ir vargšų – milžiniška. Vidurinė klasė ten iš viso nėra.

Varginių šeimų vaikai, kad ir kokie protingi jie būtų, negali mokytis, nes negali susimokėti už mokslą, vėliau jie negauna darbo. Negana to, Rusija kaukaziečių nebeima į armiją, o juk jiems reikia išlieti adrenalina. Taigi jauniems vaikinams nelieka nieko kito, kaip ti užkibti ant islamistų kabliuko, kurių tiesiog knibžda. Jei kažkada Čečėnijos kovotojai kovėsi už savo šalies nepriklausomybę ir su jais buvo galima susišnekėti, tai su žmonėmis, kurie išeina į miškus, skelbia šventąjį karą džihadą ir tai daro Visagalio vardu, susikalbėti neįmanoma. „Bandžiau su jais šnekėtis, bet nekalbėjau apie koraną, apie islamą, o apeliavau į bendražmogiškas vertybes, bet supratau, kad jiems jos nieko nereiškia... Turėtų atsirasti koks nors žmogus, stiprus ideologas, kuris juos perkalbėtų, bet tokio žmogaus nėra“, – gailisi Marina.

Kieno pusėje tiesa – kovotojų ar smogikų? „Neieškau kaltų ir teisių. Tik sakau, kad tame regione yra didžiulė bėda. Žmogaus gyvybė ten nieko nereiškia. Ir dėl to kalti ir smogikai, ir kovotojai, nes jie yra dalis tos pačios visuomenės, kuri sunkiai serga,“ – gailėsčio ir apmaudo

dėl Šiaurės Kaukazą draskančių konfliktų neslepia M. Achmedova.

Ar keliaudama po Kaukazą ji pati jautėsi saugi? „Kaip ir dauguma žurnalistų, važiuodama automobiliu žinojau, kad jį gali apšaudyti, bet gali ir neapšaudyti, – nusijuokia. – Visi kažkodėl mano, kad jeigu jau važiuoji į Kaukazą, tai siaubingai rizikuoji gyvybe. Taip, vykdami į Čečėniją, mano kolegos iš tiesų rizikavo, bet aš ten, vykstant karui, nuvažiuoti nespėjau – buvau per jauna, mokiausi vidurinėje mokykloje. Negaliu pasakyti, kad dabar labai rizikuoju, nes vykstu į miestus, kurie gyvena paprastą gyvenimą. Taip, ten vyksta susirėmimai tarp kovotojų ir smogikų, bet manęs juk iš niekur nieko nenušaus... Ir pati saugausi – pamačiusi, kad prie manęs artėja „mentas“, jį aplenkiau ir viskas...“

Į komandiruotes vežasi kelias sukneles

Žurnalistams šiomis dienomis ištis pavojinga Libijoje, Sirijoje, kur vyksta susišaudymai, kur gali patekti į bombardavimą, Dagestane to nėra. „Tiesa, kai sykį taksistas mane išlaipino privažiuavęs didžiulį lauką ir pasakė, kad toliau neveš, nes medyje sėdi snaiperis, vakar apšaudęs žurnalistų mašiną, pasidarė nejuoku. Bet juk tai buvo mano pasirinkimas... Paprastai aš nerizikuoju. Į tokias komandiruotes atsivežu drabužių, kelias sukneles ir reikalauju, kad viešbutyje būtų karštas vanduo; maitinuosi kavinėse ir į susišaudymus neinu,“ – savo apdairumu bandė įtikinti adrenalino mėgėja.

Tiesa, buvo situacija, kai jos vos nenušovė... Tai buvo Grozne, Čečėnijos sostinėje, kur žūdamas mirtininkas susprogdino ir kelis milicininkus. „Tuo metu buvau mieste, man paskambino, pasakė, kad susisprogdino mirtininkas, ir aš nuvažiuavau ten. Buvo naktis, bet aš blogai matau, taigi pastebėjau tik aptvertą teritoriją, o žmonių nemačiau. Kai priėjau arčiau, kažkas sušuko man čėčėnų kalba, bet jos nemoku, tai nieko neatsakiau. Pagalvojau, kad esu kultūringa mergaitė, prieisiu, mandagiai pasisveikinsiu, parodysiu žurnalistą pažymėjimą ir paklausiu...“

Prieiti nespėjau - automatų vamzdžiais mane sustabdė keli vyrai: vieną vamzdį įrėmė į šoną, kitą į nugarą, trečią – dar kažkur... Bet aš neišsigandau, nes supratau, kad manęs nenušaus. Tik atsegiau palatą ir parodžiau, kad nesu persijuosusi mirtininkės diržu. Tada automatų vamzdžius jie nukreipė į mano rankinę, pamatė, kad ten nieko nėra ir atsitraukė. Tada pribėgo kažkoks žmogus ir pradėjo ant manęs rėkti, kad esu idiotė, ko čia atėjau... Aš supykau ir taip pat pradėjau rėkti, kad jiems parodysiu... Tada jie pasakė: „Gana, eik iš čia, nes tu mus iš tiesų sunervinsi“, teko eiti... Kitą dieną sutikau pažįstamą iš saugumo, o jis sako: „Ar tu žinai, kad jie

turėjo informacijos, jog praėjus dvidešimčiai minučių nuo mirtininko susiprogdimo, į tą vietą ateis mirtininkė, ir atėjai tu... Jie turėjo teisę šauti be perspėjimo, bet kodėl nešovė – didžiulė mįslė. 100 procentų iš 100 jie šauna. Ar supratai, kad vakar tu gimei iš naujo?“

Pagrobta nebuvo

Marina patikina – jai nepatinka, kai šaudo. Būna, kad per specialiąsias operacijas jai reikia stovėti už drebančios kokio nors garažo sienos, o širdis į kiekvieną šūvį reaguoja nevalingai. Ypač jei šaudoma iš minosvaidžių. „Stovi už tos sienelės, žinai, kad į tave nepataikys, nes šaudo ne tavo kryptimi, bet vis tiek nemalonu. Kartą šalia manęs stovėjo benamis šunelis, tai po vieno šūvio jis nualpo,“ – kuriozinę situaciją prisiminusi šypteli Marina.

Autorė nemėgsta, kai šaudoma vestuvėse. Kažkada Dagestane vyrai šaudydavo iš šautuvų, dabar – iš automatų. „Kartą buvau vestuvėse, kur patikau vienam vaikinui. Norėdamas atkreipti mano dėmesį, jis pasiskolino automata, atsistojo šalia manęs ir paleido kulku seriją į dangų. Aš, žinoma, apkurtau,“ – netradicinį simpatijos pareiškimą prisiminusi juokiasi Marina. Iki tol maniusi, kad kaukaziečiai šaudo tuščiais šoviniais, po kojomis tąkart nukritus karštomis šovinių gilzėms, suprato, kad nuo šių šaulių reikia laikytis kuo toliau.

Paklausta, ar be ceremonijų įpratę elgtis kaukaziečiai jos nemėgino pagrobti, Marina atsako neigiamai. Teprisiminė vieną atvejį, kai važiuojant mašina, vaikinai ėmė juokauti, ar neverta to padaryti. „Jiems paaiškinau, kad neverta. Juk kai merginą pavagia, jos gi nemuša, neprievartauja, o tik apgyvendina vaikino tėvų namuose. O jeigu jau yveno svetimuose namuose, nors jai niekas blogo nepadare, reiškia ten turi ir likti, kad jos šeimai nebūtų nuplėšta garbė... Tiems vaikinams pasakiau, kad aš galiu būti kur tik reikia ir kiek reikia, bet niekada dėl to nesijausiu praradusi garbę ir grįšiu į Maskvą. Todėl vogti manęs nėra jokios prasmės,“ – juokavo niūrią temą smagiais pastebėjimais nuolat skaidrinusi žurnalistė.